

NORSK OVERSETTERFORENING: Innspill til kulturpolitikken

Norsk oversetterforening organiserer landets skjønnlitterære oversettere. NO har 322 medlemmer som oversetter fra 47 språk. Våre medlemmer har høy kompetanse og lave honorarer. Ettersom honorarer i alt overveiende bestemmes av tekstmengde, ikke av vanskelighetsgrad, vil et årsverk hvor særlig krevende oversettelser inngår, gi vesentlig lavere inntekt. Mange oversettere blir dermed tvunget til å spe på med andre jobber. Å sikre oversettere en trygg og stabil inntekt er et viktig bidrag til å høyne kvaliteten på norske oversettelser, noe som igjen gir uvurderlige impulser til norsk språk og litteratur.

Norsk Oversetterforening har følgende kulturpolitiske ønsker

1. Verne om innkjøpsordningene

Ordningene, som omfatter innkjøp av norsk og oversatt skjønnlitteratur og faglitteratur for barn og unge, er en hjørnestein i den norske bokmodellen. Totalt utgjør de 7 innkjøpsordningene rundt 3 % av litteraturomsetning i landet, likevel utgjør de et uvurderlig bidrag til norske forlag, særlig små og mellomstore.

Formålet med ordningene er:

- Å bidra til mangfold og kvalitet i utgivelser av litteratur i Norge.
- Å sørge for at litteraturen gjøres tilgjengelig gjennom folkebibliotekene.
- Å sikre grunnleggende økonomiske vilkår for forlag og innholdsskapere (forfattere og oversettere)

Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur for barn, voksne og unge er en selektiv ordning der innkjøp vurderes på grunnlag av verkets kvalitet og relevans/viktighet. I 2013 ble det kjøpt inn 119 titler i 500 eksemplarer til fordeling på større norske biblioteker, og den økonomiske rammen var 13,2 millioner. Det er dermed en målrettet ordning, hvor alle innkjøpte eksemplarer kommer bibliotekene, og dermed leserne til gode.

2. Opprette flere arbeidsstipender til oversettere

Oversetterne disponerer i dag fire arbeidsstipender fra Statens kunstnerstipend, samt to for yngre kunstnere. Disse stipendene går til oversettere som jobber med prosjekter som er særlig arbeidskrevende, så som oversettelse av klassikere, fra fjerne språk eller av kunstnerisk utfordrende tekster. I 2013 var det 36 søkere på de til sammen tre ledige arbeidsstipendene (av seks). Antallet stipender har stått stille siden 2002. Samtidig har andelen oversatt skjønnlitteratur som utgis i Norge økt jevnt, og i 2011 utgjorde den 53 prosent av alle skjønnlitterære utgivelser i Norge.

3. Endre folketrygdlovens §8-42

Trygdepolitikk er også kulturpolitikk. Bokoversettere er i all hovedsak frilansere, altså ikke-ansatte lønnstakere. I henhold til trygdlovens §8-42 fratras frilansere opparbeidede trygderettigheter i det øyeblikket de også har næringsinntekt. Dette fører til at en stor gruppe kunstnere og andre frilansere utsettes for en forskjellsbehandling: De bidrar like mye inn til felleskassen som vanlige lønnstakere, men får mye mindre tilbake. Å endre §8-42 vil dermed ikke bare være et viktig kulturpolitisk tiltak, det er essensielt for å sikre rettfærdig likebehandling av deltakere i ulike segmenter av arbeidsmarkedet.

4. Momsfritak på e-bøker

Den norskspråklige litteraturens største konkurrent er litteratur på engelsk. Særlig gjelder dette den oversatte litteraturen. Momsfritaket har alltid vært både et litteratur- og et språkpolitisk virkemiddel, og begge deler svekkes når konkurransen fra det engelskspråklige bokmarkedet er så sterk som i dag. Norsk Oversetterforening frykter for at om ikke den norske bokbransjen gis plattformøytrale momsbetingelser, fortrinnsvis -fritak, kan en større gruppe lesere forvinne fra den norskspråklige litteraturen.

5. Opphavsmannens rett til rimelig vederlag nedfelt i åndsverkloven

Frilansere og individuelle oppdragstakere som forhandler med store oppdragsgivere som forlag og mediekonsern er per definisjon den svake part. I den tyske åndsverkloven av 2002 er det en paragraf som gir opphavsmannen krav på rimelig vederlag (UrhG. §32) for rettighetsoverdragelse. Norsk Oversetterforening mener at en slik paragraf ville sikre kunstnerfrilanserens rettigheter i et stadig mer kommersialisert kulturelt landskap. Vi viser for øvrig til Lars Aarønes: "Frilansinitiativet: Utkast til rapport" (2014), s. 27–29.

For mer informasjon, kontakt Ika Kaminka (foreningsleder)
leder@translators.no; tlf.: 90 19 44 84